

Світлана Харицька
Кандидат педагогічних наук
Наталія Глушаниця
Кандидат педагогічних наук
Національний авіаційний університет
м. Київ

РОЛЬ МОВНОЇ СУГЕСТІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Навіювання (сугестія) – різноманітне у використанні та багатоліке у своїх проявах. Воно є невід’ємною частиною нашого повсякденного спілкування, нашого виховання та навчання. Смаки та уподобання, особливості поведінки дуже часто продиктовані навіюванням, яке навіть не усвідомлюється. На ній частково засновані вплив на свідомість електронних засобів масової комунікації, моди, звичаїв, обрядів. Навіювання є один із засобів формування віри. Правильно вживане навіювання може помітно підвищити ефективність пропаганди.

У сучасній інтерпретації «сугестія – це процес дії на психічну сферу людини, пов’язаний із зниженням критичності при сприйнятті та реалізації змісту, що навіюється». Вважається, що інформація, засвоєна за допомогою навіювання, важко піддається осмисленню та корекції.

Об’єктом сугестії (сугерендом) в політичному дискурсі є група або соціальний прошарок людей на кого спрямований виступ.

Засоби сугестії розділяють на текстові (зміст та форма подачі тексту (графіка, шрифти) та мовленнєві, які в свою чергу діляться на: вербальні (фрази, слова, наголоси та інтонації), паралінгвістичні (висота, тон, тембр голосу), невербальні (міміка, жести).

Ефективність дії сугестії залежить від: властивостей сугестора (привабливість, соціальний статус, естетична, інтелектуальна та вольова перевага); рівня навіюваності сугеренда; особистих відносин між сугестором і сугерендом (довіра, авторитетність, залежність); способу формування сугестивної інформації (аргументованість,

баланс логічних та емоційних компонентів, посилення іншими впливами).

Під час бурхливого розвитку соціальних комунікацій велике значення відіграє майстерність маніпулювати свідомістю та думкою широкого кола реципієнтів. Від цього вміння залежить успіх поставленої перед оратором мети. Маніпуляція за допомогою чи то жестів, чи то мовленнєвих зворотів гарантує не тільки привернення уваги, але й правильність розуміння оратора. Незалежно від часу та місця можемо порівняти комунікацію з маніпуляцією, адже метою обох понять є переконання.

Особливу категорію становить мовна сугестія, яка дозволяє текстові виконувати не тільки базові, а й приховані завдання. Правильно складений текст переконує електорат у правдивості та непохитності слів того чи іншого політика.

Мовленнєвий вплив реалізується шляхом одного з двох основних різновидів – переконання, що апелює до свідомості об'єкта впливу через звертання до його власного критичного судження, та навіювання (сугестії), що націлене на підсвідомість реципієнта, емоційно-чуттєву сферу; вплив на розум, волю, поведінку є непрямим; контрольно-регулятивна функція свідомості послаблюється, свідомість і критичність сприйняття навіюваного змісту знижується, активне розуміння, розгорнутий логічний аналіз, раціональна оцінка відключаються. Основними складовими такого впливу виступають психологічні та лінгвістичні прийоми.

Слід зазначити, що сила навіювання прямо залежить від стану свідомості аудиторії. Доведено, що невпевненість, занижена самооцінка, побоювання, страхи, негативні очікування, вразливість, слабкість логічного аналізу, відсутність здорового глузду в аналізі ситуації є благодатним ґрунтом для здійснення впливу. Недарма напередодні значимих виборів певними політичними силами через ЗМІ робиться все, щоб такий стан свідомості був у більшості виборців. Тоді їх можна переконати, що навіть найсумнівніший варіант або особистість є для них єдино вірними і бажаними.

Слово є основним засобом сугестивного впливу у політичному іскурсі, оскільки під впливом мається на увазі насамперед словесний вплив на людину, який сприймається без критичної оцінки, тобто прихований вербальний вплив, то в такому контексті здається цілком природнім висновок про «початково-сугестивну

природу мови». (Пашиніна, с. 389). Під час навіювання словесні (вербальні) і несловесні (невербальні) фактори діють спільно, причому друга група є допоміжною відносно першої.

Отже, мова в цілому є сугестивною системою, всі її компоненти потенційно сугестивні (під час сугестивного впливу на перший план виходить спонукальна функція мови). Проте очевидно, що саме сугестивна лінгвістика (лінгвістика навіювання) на перший план виводить намір оратора спроектувати ефективний вплив на слухача (як в універсальному, так і в індивідуальному проявах).

Сугестологія в цілому є прагматично орієнтованою лінгвістичною теорією. Одна з базових, фундаментальних складових сугестивної лінгвістики є теорія комунікації, оскільки саме мова, мовлення виступають ядром сугестії.

Таким чином, мова структурує світ, створюючи власну «картинку», що використовується нами для сприйняття оточуючого світу. Саме тому ми сприймаємо світ та власне буття як текст (що ми його читаємо / створюємо). Феномен сугестії є базовим для таких сфер, як магія, релігія, медицина, психологія і на одне із перших виходить політика.